

ORIENTERINGSNOTAT

Til: Utval for næringsutvikling og drift – møte 9. februar 2022

Alver formannskap – møte 10. februar 2022

Frå: Rådmannen

Dato: 3. februar 2022

Tema: Kommunalt næringsarbeid og rekruttering av næringsressurs

1. Bakgrunn

I økonomiplanen 2022 – 2025 er det vedtatt å sette av kr 700.000 til eitt årsverk for å styrke næringsarbeidet i kommunen. Årsverket skal styrke næringsteamet som i dag består av kommunalsjef samfunnsutvikling og to næringsrådgjevarar. Kommunalsjef har rolla som næringssjef og leiar det kommunale næringsarbeidet.

Dette notatet beskriv rådmannen si anbefaling i det vidare arbeidet med å styrke kommunen sitt næringsarbeid.

2. Prioriteringar i næringsarbeidet

Dei siste to åra er det gjennomført fleire større nærings- og scenarioanalyser, som beskriv korleis Alver, Nordhordland og Vestland må jobbe for å oppretthalde og vidareutvikle eit industrielt og eksport-retta næringsliv. Scenarioanalysene beskriv også korleis regionen kan ta ein posisjon industrielt i det grønne skiftet. Alver kommune og næringslivet i regionen har bidratt sterkt i utarbeiding av desse scenarioanalysene, mellom anna mogleighetsstudie Green Spot Mongstad, Scenarioanalyse Nordhordland, Vestlandsscenarioene 2020 og Grøn Region Vestlandsportefølje.

I Scenarioanalyse Nordhordland, presentert i starten av 2021, blei det lagt fram forslag til ein plan for korleis Alver og Nordhordland kan få ein suksessfull overgang til framtidens industriregion «Nordhordland 2.0». Planen har 5 hovudpunkt:

1. **Posisjonering** – Regionen må jobbe aktivt med å tiltrekke seg nye verksemder og arbeidskraft. Det blir anbefalt å utarbeide ein regional marknadsføringsstrategi.
2. **Infrastruktur** – Den nye industrien vil ha byggjeklart næringsareal med tilhøyrande infrastruktur. Regionen må vere i forkant med å regulere areal og bygge ut infrastruktur.
3. **One stop shop** – Regionen må utnytte den industrielle kompetansen, logistikken, infrastrukturen og råstoffa til å utvikle nye marknadsmoglegheiter. Det vil tiltrekke nye aktørar og investeringar. Her vil næringsområda ved Fensfjorden spele ei sentral rolle.
4. **Klynger, kapital og kompetanse** – Det er anbefalt at næringslivet i regionen samarbeider tettare, gjerne i definerte klynger, for å ta ein framtidig posisjon innan ulike bransjar.
5. **Tydelege roller og arbeidsdeling** – Aktørane som driv med næringsutvikling og tilrettelegging for næringslivet må ha ei tydelegare rolle- og arbeidsdeling. Dette gjeld særleg arbeidsdeling mellom regionråd, kommunar, næringsutviklingsselskap og næringslag.

3. Roller og oppgaver i regionale næringsarbeidet

I oppfølging av punkt 5 over anbefaler Scenarioanalyse Nordhordland at aktørane saman lagar ei tydeleg rolle- og arbeidsfordeling, basert på dei kjerneoppgåvene som desse aktørane driv med. Scenarioanalysen legg også fram eit forslag til kva rolle aktørane bør ha:

- Det regionale nivået skal ta seg av oppgaver som er viktig for alle aktørane i regionen, til dømes strategisk posisjonering, rammevilkår og vertskapsattraktivitet.
- Kommunane skal ta seg av planlegging, tilrettelegging og forvaltning.
- Næringsutviklingsselskap (eks. Industriutviklings Vest) skal jobbe med enkeltbedrifter og bransjeutvikling, til dømes med forretningsutvikling, entreprenørskap og innovasjon.
- Interesseorganisasjonar og næringslag skal vere ein møteplass for næringsaktørane, og skal jobbe med rammevilkår og fremje interesser som er viktig for næringslivet.

Scenarioanalyse Nordhordland er eit grunnlag for vidare utviklingsarbeid. Regionrådet i Nordhordland handsama rapporten våren 2021, og som ei konkret oppfølging blei det etablert eit prosjekt som skal utarbeide ein regional næringsstrategi for Nordhordland. Alver kommune deltar i prosjektet. Mandatet for prosjektet blei vedtatt i september 2021 og har mellom anna følgjande målsettingar:

- Prioritere regionale satsingsområde, mål og strategiar innan industri og næring som gjer at regionen held på og utviklar sin konkurranseposisjon fram mot 2030. (Ref. scenarioar i analysen)
- Skissere ei mogleg fordeling av ansvar og oppgaver mellom regionråd, kommunar, næringsliv, interesseorganisasjonar, næringsutviklingsselskap og kompetanseorganisasjonar i oppfølging av næringsstrategien

Den regionale næringsstrategien skal ut til kommunane for innspel og høyring, og det er planlagt at endeleg næringsstrategi er ferdig i løpet av våren 2022.

4. Ressursar og kompetanse i det kommunale næringsteamet – vurdering av behov

Alver kommune vil også bruke Scenarioanalyse Nordhordland og andre analyser i sitt strategiske planarbeid. I høyringsutkastet til kommuneplanen sin samfunnsdel er det lagt inn ambisjonar, mål og strategiar for næring og industri fram mot 2040, og grunnlaget for ambisjonane ligg i dei moglegheitsstudiane og scenarioanalysene som er utarbeida. Samfunnsdelen skal til endeleg handsaming i løpet av våren 2022. I februar 2022 startar arbeidet med strategisk næringsplan, dette er ein temaplan som skal konkretisere dei mål og strategiar som ligg i samfunnsdelen. Strategisk næringsplan skal ha ein handlingsdel, og planen bør tydeleggjere kommunen si eigen rolle i oppfølging av næringsarbeidet. Det er planlagt at strategisk næringsplan skal til vedtak i kommunestyret i løpet av hausten 2022.

Dei pågåande plan- og strategiprosessane, både regionalt og kommunalt, vil klargjere prioriterte satsingar innan næring og tydeleggjere arbeidsdelinga mellom ulike utviklingsaktørar. Det er gjennom desse prosessane Alver kommune vil klargjere si rolle og dermed behovet for kompetanse og erfaring for å styrke kommunen sitt næringsarbeid. Rådmannen vil derfor anbefale å vente med tilsetting av næringsressurs til arbeidet med desse plan- og strategiprosessane er gjennomført.

5. Utvikling av næringsvenleg forvaltning

Scenarioanalyse Nordhordland legg vekt på at kommunane bør styrke si rolle som planleggar, tilretteleggjar og forvaltar i arbeidet inn mot næringslivet. Det er viktig å ha oppdaterte planar, legge til rette infrastruktur og ha ei forvaltning som forstår næringslivet sine behov. I starten av 2021 presenterte KS og NHO ein studie som har kartlagt næringsarbeidet i 17 kommunar nasjonalt. Studien legg fram nokre erfaringar med vellukka kommunalt næringsarbeid. Eitt av hovudpunkta handlar om at kommunen må ha ein brei innfallsvinkel til næringsarbeidet på tvers av kommunale sektorar. Det er viktig å ha samarbeid og koordinering internt i kommuneadministrasjonen, og alle sektorinteresser må vere involvert i arbeidet med tilrettelegging for næring. Sektorar og etatar som jobbar med næringslivet må ha forståing for dei rammevilkår som dei ulike verksemdene har (Link til studien: <https://www.ks.no/contentassets/dcf7fdea4dbf4ddfb301a66731b64b7/Vellykket-neringsutvikling.pdf>)

Denne studien viser at kommunen bør ha ei brei næringslivsforståing i alle delar av organisasjonen, det er ikkje tilstrekkeleg at dette fokuset berre er konsentrert i eit definert næringsteam. Alver kommune er ein ny og stor organisasjon med mange kontaktpunkt mot næringslivet. For å sikre meir heilskapleg arbeid og betre forståing for næringslivet sine behov, foreslår rådmannen at nokre av midlane som er sett av til eit næringsårsverk blir nytta til eit utviklingsprosjekt inn mot kommunen si planlegging og forvaltning. Prosjektet blir gjennomført i 2022.

6. Oppsummering – rådmannen sine anbefalingar for vidare prosess med næringsarbeidet

Alver kommune deltar i og held på med fleire plan- og strategiprosessar som skal avklare endelege prioriteringar innanfor næringsområdet – både regionalt og kommunalt. Fleire av desse prosessane vil konkludere i løpet av 2022, og dei vil definere kva behov kommunen vil ha når det gjeld kompetanse og erfaring for å styrke det kommunale næringsarbeidet. Rådmannen anbefalar at kommunen ventar med tilsetting i næringsteamet fram til desse plan- og strategiprosessane er gjennomført.

Fram til dette er avklart, anbefalar rådmannen at nokre av midlane blir nytta på eit utviklingsprosjekt inn mot kommunen si planlegging og forvaltning. Målet med prosjektet er å sikre ei betre forståing for næringslivet sine behov på tvers av sektorar, og sikre at kommunen som organisasjon jobbar meir heilskapleg mot næringslivet når det gjeld planlegging, tilrettelegging og forvaltning. Tidsramme for prosjektet er 2022. Rådmannen vil orientere utval for næringsutvikling og drift og formannskapet om framdrift og innhald i prosjektet.